

**КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри _____,
протокол № _____ від “___” _____ 2020 р.
Зав. кафедри _____ Ситник Н.С

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЇХ ПРОВЕДЕННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Теорія та історія фінансової системи
(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 07 Управління та адміністрування
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(код та найменування спеціальності)

спеціалізація: Фінанси, митна справа та оподаткування
(найменування спеціалізації)

освітній ступінь: бакалавр
(бакалавр, магістр)

Укладач: Клепанчук О. Ю., к.е.н, доцент
кафедри фінансового менеджменту

ЛЬВІВ 2020

РОЗДІЛ 1 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.

Семінарські заняття є ефективною формою організації навчальних занять, з якими органічно поєднуються лекції. Семінар – це особлива форма навчальних занять, яка полягає у самостійному вивченні студентами за завданнями викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо.

Основними дидактичними цілями їх проведення є:

- забезпечити педагогічні умови для поглиблення і закріплення знань студентів з основ даної навчальної дисципліни, набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійного опрацювання;
- спонукати студентів до колективного творчого обговорення найбільш складних питань навчальної дисципліни, активізація їх до самостійного вивчення наукової та методичної літератури, формування у них навичок самоосвіти;
- оволодіння методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються та формування умінь і навичок до здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності.

Семінарські заняття виконують такі основні функції:

- навчальну (поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару);
- розвивальну (розвиток логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо);
- виховну (патріотичне виховання, виховання економічної культури і мислення, прищеплення інтересу до вивчення конкретної дисципліни та до фаху);
- діагностично-корекційну (контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин у його засвоєнні та їх подолання).

Методична концепція проведення семінарських занять вимагає врахування таких основних положень:

- під час вивчення різних дисциплін студенти повинні засвоїти їх провідні ідеї (зміст понять, положень, законів тощо); знати галузі їх використання; вміти застосовувати набуті знання, вміння й навички під час вивчення фахових дисциплін, у майбутній практичній діяльності тощо;
- до семінарських занять ставляться загальнодидактичні вимоги (науковість, доступність, єдність форми і змісту, проблемність тощо);
- у методиці проведення семінарських занять є певні особливості зумовлені логікою викладання конкретної дисципліни;
- необхідно забезпечити високий рівень мотивації (вивчення теми слід розпочинати із з'ясування її значення для засвоєння даної чи інших дисциплін, у майбутній професійній діяльності тощо);
- дотримання принципу професійної спрямованості та здійснення різнорівневих міжпредметних зв'язків з іншими дисциплінами, практичним навчанням забезпечує формування єдиної системи знань, умінь та навичок студентів;
- семінарські заняття мають гармонійно поєднуватися з лекційними та практичними заняттями, самостійною роботою студентів. При підготовці до семінарських занять студент повинен опрацювати рекомендовану літературу з метою вивчення запропонованих йому у плані заняття питань, завдань, тем тощо.

На семінарі студент доповідає про основні результати проведених ним досліджень у процесі вивчення окремих тем, питань чи завдань. За результатами такої доповіді, а також відповідей на додаткові питання (за їх наявності) студент отримує відповідну кількість балів згідно встановленої шкали оцінювання.

РОЗДІЛ 2 КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ заняття	Розділ, тема дисципліни, тема заняття.	К-ть годин
	<i>Тема 1. Історичні передумови виникнення фінансової системи</i>	
1.	Семінарське №1	2
	<i>Тема 2. Основні аспекти формування грошової системи.</i>	
2	Семінарське №2	2
	<i>Тема 3. Становлення та розвиток банківської системи.</i>	
3	Семінарське № 3	2
	<i>Тема 4. Зародження та формування бюджетної системи</i>	
4	Семінарське №4	2
	<i>Тема 5. Історичне формування податкової системи.</i>	
5	Семінарське № 5	2
	<i>Тема 6. Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні.</i>	
6	Семінарське №6	2
	<i>Тема 7. Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах</i>	
7	Семінарське №7	2
	<i>Разом семінарських занять</i>	14
	<i>Разом заліків по модулях (ЗМ)</i>	2
	<i>Разом</i>	16

РОЗДІЛ 3. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

План семінарського заняття № 1

Тема № 1. Історичні передумови виникнення фінансової системи

Навчальний час: 2 год

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Теорія та історія фінансової системи» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Вступ до фаху».

Мета і завдання семінару закріпити теоретичні знання щодо сутності та історичного характеру фінансів.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Коли виникла економічна категорія «фінанси»
2. Назвіть ознаки фінансів.
3. Назвіть еволюційні форми фінансів.
4. Якими властивостями характеризуються фінанси в сучасних умовах.
5. Які етапи розвитку фінансової системи.
6. Якими причинами обумовлено відмінність фінансів різних суспільно економічних формацій.
7. Як вплинув перехід суспільства на товарно-грошові відносини на розвиток фінансів як економічної категорії.
8. Складові фінансової інфраструктури.
9. Інструментальне наповнення фінансової інфраструктури.
10. Чи можна стверджувати, що фінанси – це відносини, які не виходять за рамки розподільчого процесу

План семінару:

1. Ознаки фінансів як специфічної вартісної категорії.
2. Основні джерела формування фінансових ресурсів.
3. Коли і внаслідок чого виник термін фінансіа.
4. Формування категорії «фінанси».
5. Головні історичні передумови виділення терміну «фінанси».
6. Характеристику кожному з етапів розвитку фінансів.
7. Головні ознаки фінансів на сучасному етапі розвитку.

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Необхідність формування фінансової системи.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Інформаційні джерела:

Основна та допоміжна література: 1-3, 5-7, 15-17.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття:

1. Грошова система її особливості формування.

План семінарського заняття № 2

Тема № 2. Основні аспекти формування грошової системи.

Навчальний час: 2 год

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Теорія та історія фінансової системи» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Вступ до фаху».

Мета і завдання семінару дослідити історичне формування грошового обігу, проаналізувати грошове господарство на українських землях в різні етапи його розвитку.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Що означає грошова одиниця «Бофон» і коли історично вона мала місце на українських землях.
2. Сформулюйте етапи становлення грошового обігу на українських землях.
3. Дайте поняття грошовому господарству в період становлення української державності
4. Що спонукало до переходу від товарних грошей до монет.
5. Хто і коли відновив основну грошову одиницю Української Держави.
6. Як відбулося впровадження української національної валюти.

План семінару:

1. Етапи становлення виникнення товарних грошей.
2. Історія виникнення національної валюти.
3. Перша українська грошова одиниця.
4. Давньоруська грошова система Київської доби.
5. Господарство українських земель в княжий період.
6. Економічне життя України у складі Речі Посполитої.
7. Грошове господарство українських земель між світовими війнами в період 1921-1939 рр.
8. Грошова реформа в 1991 р.

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Еволюційні процеси в грошовій системі.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Інформаційні джерела:

Основна та допоміжна література: 1-2, 4-6, 20-23, 26.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття:

1. Банківська система її історичний розвиток.

Тема № 3. Становлення та розвиток банківської системи

Навчальний час: 2 год

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Теорія та історія фінансової системи» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Вступ до фаху».

Мета і завдання семінару засвоєння знань зародження та розвиток банківської системи, кредитна система в Україні в 1781 р., банківські інституції в Західній Україні, основні етапи формування банківської системи після проголошення Української Незалежності.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Дайте визначення терміну «банк» .
2. Окресліть основні етапи формування банківської системи.
3. Що забезпечило розвиток банківської системи в XIX ст.
4. Які були особливості банківська система України у Радянський період.
5. Чому Україна не мала автономної кредитної банківської системи в період Другої Світової війни.
6. Які були сформовані банківські інституції на Західній Україні.
7. Окресліть періоди формування банківської системи Незалежної України.
8. Розвиток банківської діяльності в Італії в XII ст.
9. Українська банківська система на початку XX ст.
10. Вплив кредитної реформи 1930-1932 рр. на банківську систему в Україні.

План семінару:

1. Термін «банк» та перші кредитні операції.
2. Історія банківської справи зародження діяльності банкірів.
3. Перша кредитна система в Україні.
4. Банківські інституції в Західній Україні.
5. Банківська система після проголошення незалежності.

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Банківська система України в період становлення незалежності.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Інформаційні джерела:

Основна та допоміжна література: 1-3, 7-8, 13-16, 22-25.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття:

1. Бюджетна система етапи її формування.

План семінарського заняття № 4 **Тема № 4 Зародження та формування бюджетної системи.**

Навчальний час: 2 год

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Теорія та історія фінансової системи» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Вступ до фаху».

Мета і завдання семінару історичний розвиток бюджетного устрою на території України, становлення бюджетної системи України після проголошення незалежності.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Як ви розумієте поняття «бюджет»
2. Що Вам відомо про досвід складання бюджету (скарбу) на території нашої країни.
3. Які Вам відомі перші історичні згадки про бюджет.
4. Які підходи використовуються у вітчизняній науці до в'яснення сутності.
5. Які ви знаєте етапи формування бюджетної системи .
6. Як відбулося становлення бюджетної системи після проголошення незалежності.
7. Які передумови виникнення бюджету.
8. В чому полягає об'єктивна необхідність бюджету.
9. Як відбувалось формування основних принципів функціонування бюджету.

План семінару:

1. Виникнення і суть бюджету.
2. Бюджет як економічна категорія.
3. Історичні етапи становлення бюджетних відносин в Україні.
4. Становлення та розвиток бюджетної системи в Україні.

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Бюджетна система в період становлення незалежності України.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Інформаційні джерела:

Основна та допоміжна література: 1-3, 7-8, 13-16, 22-25.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття:

1. Етапи формування податкової системи.

План семінарського заняття № 5
Тема № 5 Історичне формування податкової системи.

Навчальний час: 2 год

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Теорія та історія фінансової системи» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Вступ до фаху».

Мета і завдання семінару засвоєння знань з студентами про історичні етапи формування податкової системи, основи побудови податкової системи, податкове законодавство.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. З чим на вашу думку пов'язана поява податків.
2. Охарактеризуйте основні етапи розвитку податкової системи.
3. Яка найдавніша система збору податків була при Київській Русі.
4. Охарактеризуйте податкову систему в період у складі Речі Посполитої.
5. В який історичний період натуральні податки були замінені на грошові.
6. Які принципи податкової системи ви знаєте.
7. Якими законодавчими документами керується податкова система.
8. Охарактеризуйте податкову систему після проголошення незалежності
9. Які еволюційні процеси податкової системи ви знаєте.
10. На яких принципах ґрунтується податкове законодавство.
11. Податкова система в період становлення української незалежності.

План семінару:

1. Еволюційний шлях введення податків.
2. Структура та принципи побудови податкової системи.
3. Формування податкової системи в різні історичні періоди на території сучасної України.
4. Основні засади податкового законодавства України.
5. Податкова система України після проголошення незалежності.

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Етапи формування податків.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Інформаційні джерела:

Основна та допоміжна література: 13-15, 10, 16-24.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття:

1. Етапи формування страхової справи на території України.

План семінарського заняття № 6

Тема № 6 Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні.

Навчальний час: 2 год

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Теорія та історія фінансової системи» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Вступ до фаху».

Мета і завдання семінару засвоєння знань з студентами теоретичних принципів страхової справи, етапи зародження страхової справи на території сучасної України, сутність та особливості страхового ринку, основні принципи розвитку страхового ринку в Україні.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Окресліть причини виникнення та розвитку страхування.
2. Назвіть основні етапи розвитку страхування.
3. Чим відрізняється середньовічне страхування від античного.
4. Як ви розумієте поняття комерційного страхування і де воно мало історично зародитись.
5. В який період історично виникло страхування від нещасних випадків.
6. Звідки до України прийшло класичне страхування.
7. Які ви знаєте особливості страхування на початкових стадіях його розвитку
8. Коли мали місце перші офіційні згадки про страхування як фінансову діяльність.
9. Принципи формування страхової справи після 1991 року.

План семінару:

1. Первинні форми та елементи страхування.
2. Сутність, структура та особливості функціонування страхування в різні історичні періоди.
3. Етапи становлення та розвитку страхової справи в Україні.
4. Розвиток страхування після проголошення незалежності.

Додаткові завдання для підготовки до семінару:**Тематика реферативних робіт:**

1. Еволюційні процеси страхування.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Інформаційні джерела:

Основна та допоміжна література: 1-2, 8-9, 20-25.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття:

1. Фінансові системи зарубіжних країн.

План семінарського заняття № 7**Тема № 7 Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах.**

Навчальний час: 2 год

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Теорія та історія фінансової системи» вивчається після вивчення таких дисциплін як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Вступ до фаху».

Мета і завдання семінару засвоєння знань студентами історичних та теоретичних засад формування фінансів у зарубіжних країнах, розглянути соціально-економічні моделі фінансових систем зарубіжних країн, еволюційні процеси фінансів в розвинутих країнах.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Які типи впливу економічної системи на структуру та рівень розвитку фінансової системи ви знаєте.
2. На чому базується американська модель фінансової системи.
3. Охарактеризуйте західноєвропейську модель фінансової системи.
4. Чому японську фінансову модель називають комуналістською.
5. Які ланки фінансових відносин об'єднує система державних фінансів.
6. Назвіть основні риси тенденцій розвитку державних фінансів зарубіжних країн.
7. Які узагальнення характерних рис та ідентифікаційних ознак європейської та американської фінансових систем ви знаєте.

План семінару:

1. Соціально-економічні моделі фінансових систем зарубіжних держав.
2. Організація фінансових систем інших держав.
3. Типи економічних систем.
4. Характеристика фінансових систем зарубіжних країн (з позиції рівня централізації ВВП).
5. Еволюція державних фінансів у розвинутих країнах.
6. Організація та управління фінансами в зарубіжних країнах.
7. Фінансові системи зарубіжних країн і їхній зв'язок між собою

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Еволюційні етапи розвитку фінансових систем розвинутих країн.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Інформаційні джерела:

Основна та допоміжна література: 1-2, 8-9, 20-25.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття:

1. Підготовка до заліку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Леоненко П. М. Основні етапи розвитку фінансової науки: методологія проблеми / П. М. Леоненко, В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. - 2017. - № 4. - С. 55-74. http://finukr.org.ua/docs/FU_17_04_055_uk.pdf
2. Кузнецова С.А. Фінанси: навчальний посібник / С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.М. Вакулич; за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2014. – 384
 [chttps://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/474/1/Фінанси_2014.pdf](https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/474/1/Фінанси_2014.pdf).
3. Колесников О. В., Бойко Д. І., Коковихіна О. О. Історія грошей та фінансів. 2-ге видання виправлене та доповнене: Навч. пос. – Центр учбової літератури, 2008. – 140

- c.file:///C:/Users/lviv/Downloads/Колесников%20О.В.,%20Бойко%20Д.І.,%20Коковіхіна%20О.О.%20Історія%20грошей%20та%20фінансів.pdf
4. Ставерська Т. О., Іванюта О. М. С 76 Історія фінансів: навч. посіб./Т. О. Ставерська, Іванюта О. М. – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2013. – 83 с. Артус М.М. Проблеми трактування сутності та функцій категорії «фінанси» // Фінанси України. – 2007, №4. – с. 127-135. http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1059/1/history_finance.pdf
  5. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с. Базецкая А. И. <https://core.ac.uk/download/pdf/32613769.pdf>
  6. Н.А.Шикіна. Фінанси. Курс лекцій для студентів усіх форм навчання всіх спеціальностей (Укл. Н.А.Шикіна. – Одеса: ОДЕУ, ротапінт, 2008р.– 290с.). 2008. <https://economics.studio/finansovivoprosi/finansi-kurs-lektsiy-dlya-studentiv-usih-form.html>
  7. Базецкая А. И. Исторический аспект формирования и развития финансовой системы : монография / А. И. Базецкая; Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2015. – 111 с. <http://eprints.kname.edu.ua/43423/1/2014%20печ.%2015МН%20%20История%20финансов.pdf>
  8. Бернштейн П. Фундаментальные идеи финансового мира: эволюция / пер. с англ. В. Ионов. М.: Альпина Бизнес Букс, 2009. 248 с

Додаткова література:

1. Єфименко Т. І. Актуальні проблеми трансформації фінансово-економічних теорій в умовах глобальних змін. Фінансова глобалізація і євроінтеграція / за ред. О. Г. Білоруса, Т. І. Єфименко; ДННУ “Акад. фін. упр.”. Київ, 2015. С. 13–29. http://www.afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=448&num=3
2. Лопух К. В., Фещенко В. М., Юхименко П. І. Сучасний монетаризм: монографія / за заг. ред. П. І. Юхименка. Київ: ЦУЛ, 2015. 272 с. <http://securities.usmdi.org/PDF/993.pdf>
3. Небрат В. В. Еволюція теорії державних фінансів в Україні: монографія / НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. Київ, 2013. 584 с. http://ief.org.ua/?page_id=2904&dept=18
4. Фінанси. Бюджет. Податки: національна та міжнародна термінологія: у 3 т. Т. 1 / за ред. Т. І. Єфименко, А. І. Мярковського; ДННУ “Акад. фін. упр.”. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ, 2013. 728 с. http://www.vtei.com.ua/konfa/23_05_19/3_64.pdf
6. Фінансова думка України: у 3 т. Т. 1 / Юхименко П. І. та ін.; за ред. В. М. Федосова. Чухно А. А. Вибрані праці: у 2 т. / передм. Л. В. Губерського, Т. І. Єфименко; ДННУ “Акад. фін. упр.”. Київ, 2012. Т. 1. 557 с. Т. 2. 480 с
7. Боронос В.Г. Антикризове фінансове управління у підприємстві / В.Г. Боронос, І.Й. Плікус, Л.Ф. Соколенко: Підручник. – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: За заг. ред. д.е.н., проф. І.М. Сотник, д.е.н., проф. Л.М. Таранюка – Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. – С.95-118. <file:///C:/Users/lviv/Downloads/6808472.pdf>
8. Introduction to finance: theory and practice: study guide / І.О. Shkolnyk, М.М. Brychko, О.М. Pakhnenko [et al.]; edited by: І. Shkolnyk, М. Brychko. – Sumy : Sumy State University, 2017. – 275 <phttps://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/51799/1/finance.pdf>
9. Європейські студії у фінансах : Навч. посіб. / І.О. Школьник, А.Ю. Семенов, В.М. Кремень та ін. ; за заг. ред. І.О. Школьник, А.Ю. Семенова. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – 214 chhttps://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/63410/1/Shkolnyk_ievropeiski.pdf

10. Фінанси різних форм бізнесу : навч. посіб./ Н.Г.Пігуль, О.В.Дейнека, Н.А.Дехтяр, О.В.Люта. – Суми : Сумський державний університет, 2017.– 337 с.https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/64218/1/Pihul_biznes.pdf
11. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 368 с.<https://cul.com.ua/preview/fash.pdf>
12. Економіка підприємства : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Є. В. Мішеніна та д-ра екон. наук Є. О. Балацького. – Харків: Діса Плюс, 2015. – 336 с.file:///C:/Users/lviv/Downloads/posob_EP_18.pdf
13. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів економічних і юридичних спеціальностей усіх форм навчання / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України” ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Фролова ; [С. М. Фролов, О. В. Козьменко, А. О. Бойко та ін.]. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2015. – 332 с.http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/6644/1/1407_2015.pdf
14. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.<http://lira-k.com.ua/preview/12444.pdf>

ІНТЕРНЕТ САЙТИ

1. Верховна Рада України - www.rada.kiev.ua
2. Кабінет Міністрів України- www.kmu.gov.ua
3. Міністерство фінансів України - www.minfin.gov.ua
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України - www.me.gov.ua
5. Національний банк України – www.bank.gov.ua
6. Державна служба статистики України - www.ukrstat.gov.ua